

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/5, p. 405-416

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11417>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 07.02.2017

✓ Accepted/Kabul: 15.03.2017

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Muharrem DAYANÇ – Yrd. Doç. Dr. Beyhan UYGUN AYTEMİZ – Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan KARABURGU

This article was checked by iThenticate.

BİR KADIN ELEŞTİRMEN: GÜLTEN AKIN*

Ürün ŞEN SÖNMEZ**

ÖZET

Türk edebiyatında, kadın şair dendiğinde Gülden Akın ilk akla gelen isimler arasındadır. Gülden Akın daha ziyade kadın edebiyatı kavramı çerçevesinde, kadın şair kimliğiyle, toplumsal gerçekçi tutumuyla, özgün dizeleriyle, eserleriyle toplumsal cinsiyet çalışmalarına sunduğu perspektifle, II. Yeni'deki konumuyla ve Türk edebiyat kanonuna katkıları ile sorgulanır ve incelenir. Bu çalışmada, Gülden Akın'ın üzerinde çok fazla durulmayan bir yönü, eleştirmen kimliği ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Söz konusu çalışma için temel alınan iki eser Şiir Üzerine Notlar ile Şiiri Düzde Kuşatmak'tır. Bu kitaplardaki yazılarından hareketle Gülden Akın'ın sanata ve özellikle şiire, çağdaşı ve öncülü olan şairlere ve onların şiirlerine bakışı sorgulanacaktır. Söz konusu metinlerde dile getirilen eleştiriler, edebiyat tarihine ve bilimine sundukları katkının yanı sıra Gülden Akın'ın bir sanatkar olarak portresini tamamlayacak ve şiirini üzerine inşa ettiği teorik zemini tanıttacaktır. İlâveten, şiirde, hikâyede, romanda kısacası kurgusal eserlerde bahsedilen kadın sesinin, söz Gülden Akın'a geldiğinde onun özgün yanı kabul edilen incelikler ve hassasiyetlerin, kadın kimliği ile bağı irdelenerek eleştiri metninde Gülden Akın'a has bir üslup ve kadın sesinin izlerinin bulunup bulunmadığı çözümlenecektir. Böylelikle Gülden Akın'ın edebiyata sunduğu katkıların yalnız sanat metinleri ile sınırlı olmadığı kabulünden hareketle; şiir eleştirisi ve sanat teorisi alanlarındaki yapıcı eleştirileri ve eleştirmen kimliği ile eleştiri türüne katkıları aydınlatılacak; bu eleştirmen kimliğindeki kadın sesi duyulmaya ve duyurulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gülden Akın, eleştiri, şiir, toplumsal cinsiyet, kadın.

*Bu makale 05-06.05.2016 tarihlerinde düzenlenen 4. Kadın Yazarlar Sempozyumu: Gülden Akın Edebiyatı'nda sunulan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

** Yrd. Doç. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi, El-mek: urun_sen@hotmail.com

A FEMALE CRITIC: GÜLTEN AKIN

ABSTRACT

Gülten Akın is amongst the first female poets in Turkish literature. Generally, Gülten Akın is questioned and examined within the frame of women's literature, as a female poet, with her socialist-realistic attitude, with her original verses and texts of art, with her perspective on women's studies, with her position in II. Yeni and with her contributions to the Turkish literature canon. This study aims to illuminate Gülten Akın's criticism. *Şiir Üzerine Notlar* and *Şiiri Düzde Kuşatmak* are the two main texts to be examined in this study. On the basis of these texts, Gülten Akın's views about poetry, art, pioneering poets and her contemporaries and their poems will be questioned. The criticism in these texts will complete Gülten Akın's portrait as an artist and introduce the theoretic background which her poems are built on besides contributing to the science and art of literature. It will be further examined whether the voice of the women alleged to exist in fictional texts is in Gülten Akın's critical texts. Gülten Akın's contributions literature are not just limited to fictional texts just they also include constructive criticism about poetry and art. For that reason Gülten Akın as a critic and her contributions to criticism are to be illuminated and the woman's voice in her critical texts will be tried to heard and told.

STRUCTURED ABSTRACT

In Turkish literature, Gülten Akın is among the names that comes to mind first when we say 'female poet'. Poetry and poesy is a field that is mostly associated with males in both world and Turkish literatures, and therefore, female poets who achieve popularity in this male-dominated field are attached a special importance and their gender is particularly emphasized. Gülten Akın takes part among these female poets, female voices of Turkish poetry. The graceful tone, maternal statements and themes in her poetry are explained with her being a female. However, this study focuses not on her poesy which is widely dwelt upon but on her identity as a critic. Gülten Akın compiled her criticism in two books named *Şiiri Düzde Kuşatmak* and *Şiir Üzerine Notlar*. According to Gülten Akın, as poetry takes its origins from life, even if every poet starts their poem with an "I", the identities surrounded by the society cannot produce works that are isolated from the society. Gülten Akın's opinions regarding what art and, in the strict sense, a poem are significant because these opinions also function as the basis of her criticism. There are two ways of following these sources: the first is her writings on this subject, which are compiled in the two books that constitute the subject of the study, while the second is the application of these opinions which can be considered to be her poems, that is, her artistic/aesthetical productions. Because poetry is a itself a different research subject, consistency of her views on art and her poetry takes us to a research beyond covering her identity as a critic. For this reason, it will be helpful to keep the sources -in which Gülten Akın stated her opinions- with her critical works. While determining the scope of this study, the texts in the two books are taken

Turkish Studies

as the ground whereas Gülten Akın's poetry is not included. Criticism, like poetry, is considered as a male-dominant field. Austerity, accurate and rigorous attitude expected from criticism is described as pertaining to the perception of manliness. In this respect, Gülten Akın has a position that is anomalous in Turkish criticism customs for various different reasons. First of all, it can be stated that the constructive approach, hopeful and optimistic tone, mild and tolerant style that Gülten Akın uses in her criticism do not coincide with the male-dominant expressions and style of criticism, and that the writer, the owner of this voice opens up a new field for herself. Gülten Akın usually deals with her era and poetry in terms of genre. Akın's effort to present a constructive approach in almost all of her critical works especially those addressing to young poets, and the optimism she holds behind this effort is noteworthy. On the other hand, Gülten Akın uses a mild style fit for her purpose instead of an austere one, which is usually regarded as a result of her being a female. However, the missing point in this emphasis is the manliness of the naturalized aspect of criticism, because there is no definition which remarks that Gülten Akın's tone should not be the essential tone of criticism. Among the most important traits of Gülten Akın's criticism are the reflections of socialist realist literary approach, because this approach on which she bases her poetry also determines the criteria of her criticisms. Poetry, according to Gülten Akın, can be beautiful regardless of whatever theme as an aesthetical whole it covers; nevertheless, a real poem should be based on the public, should not remain unresponsive to the public's concerns, and should take its form on an ideological basis. Although Akın, does not set having a socialist quality as condition in the aesthetical evaluation of poetry, she regards poetry as a means of transformation. Poetry, which she regards as a means of transformation, should be a source of social dynamism. Only thus can poetry, underlined for many times to be based on mind, fulfill its function of rebellion. Gülten Akın is a socialist realist but considering her poetry as reflective examples of Marxist art restricts the view to her poetry, while at the same time her criticism cannot be limited by the reality that her criticism also depends on Marxist theory. Because Akın views art through a more local socialist realist perspective compared to Marxist theory. This approach of Gülten Akın, which can be extended as a different study and in the context of keywords such as republic, Atatürk, Anatolia, and Turkey should be considered as the theoretical basis of her both socialist poetry and critical works. Therefore, the socialist realist basis of Gülten Akın's criticism, which is as important as female sensibility/grace/voice, and the scope of this basis should also be taken into consideration. Gülten Akın regards socialist realism as a choice, draws the frame of the concept of socialist poetry rather than poetry, and she notes that she does not prefer, rather than disregard, the poetry outside of this frame. Thus, Gülten Akın not only gets through being a representative of frequently encountered omniscient point of view and the claim of dauntlessly following the truth, but also proves to be a consistent critic and a consistent artist by placing the ideological ground on which she builds her poetry at the head of the criteria of her criticism. As a constructive critic, in the general sense, Gülten Akın's criticisms are mostly similar to a conversation style in which she shares her sincere thoughts about a literary work that she read. This style is what makes

Turkish Studies

her to be celebrated as a graceful -just as her poetry- critic, not as an austere critic. On the other hand, Akın's positive criticisms outnumber her negative criticisms; and all of her negative criticisms comply with a body of criteria that she developed within the frame of her sense of art. In this respect, it is possible to see that Akın definitely resolved the problem of point of view which she sought in authors, poets and critics; in other words, along with being constructive and optimist, she is also a consistent critic.

Keywords: Gülten Akın, criticism, poem, gender, woman.

Giriş

Dünya edebiyatında da Türk edebiyatında da şiir ve şairlik daha çok erkek ile özdeşleştirilen bir alanı karşılar bu sebeple bu erkek egemen alanda sesini duyuran kadın şairler ayrıca önemsenir ve bu şairlerin kadın oldukları özellikle vurgulanır. Gülten Akın Türk şiirinin işte bu kadın şairleri, kadın sesleri arasında yer almaktadır. Onun şiirlerindeki incelikli ton, anaç söylem ve temalar şairin kadın olması ile açıklanır. Ancak bu çalışma Gülten Akın'ın daha önce üzerinde çokça durulan şairliğine değil eleştirimen kimliğine odaklanmaktadır. Eleştiri, şiire benzer şekilde erkek egemen bir alan olarak görülür. Eleştiriden beklenen sertlik, kesin ve katı tutum gibi özellikler de alanın erillik algısına yaraşır şekilde tarif edilmiştir. Bu bakımdan Gülten Akın Türk eleştiri geleneği içerisinde birkaç farklı sebeple ayrıksı bir konuma sahiptir. İlk olarak Gülten Akın'ın eleştirilerinde kullandığı yapıcı tutumun, umutlu ve iyimser tonun, yumuşak ve toleranslı üslubun eleştirinin erkek egemen söylemi ve üslubu ile örtüşmediğini ve bu sesin sahibi olan yazarın kendisine yeni bir alan açtığı söylenebilir.

Gülten Akın'ın şairliğinin, kadınlığı ve incelikleri dışında en sık tekrarlanan niteliği toplumcu gerçekçi bir anlayış üzerine inşa edilmiş olmasıdır. Nitekim kendisi de; “Ben toplumcu şiirden yana bir ozanım. Ama bir şiirin güzel olması için ille de bir mesaj taşıması gerektiğine inananlardan değilim” (Akın, 2016: 80) derken bir yandan kendi toplumcu şiir anlayışını beyan eder diğer yandan şiir eleştirilerini üzerine inşa edeceği zemini tanıtır. Buna göre, bir şair olarak Akın'ın tercihi toplumcu şiirden yanadır; bu ifade onun haz aldığı şiirlerden öte yazdığı şiirlerle estetik haz uyandırmayı seçtiği tarz olarak değerlendirilmelidir. Bir şiir eleştirimeni olarak Akın, okumaktan ve duymaktan zevk aldığı şiirlerin toplumcu gerçekçi çizgide kaleme alınan şiirler olduğunu ancak bir şiirin estetik açıdan değerlendirilmesinde toplumcu gerçekçi öze sahip olmasının ölçütler arasına eklenemeyeceğini söyler. Yine de *Şiir Üzerine Notlar*'da özellikle son dizelerine genellikle bir umut rengi attığını (138) söyleyen Akın'ın (2016) hiç değilse toplumcu izler taşıyan şiirlerde iyimser bir tonu tercih ettiği söylenebilir. Özellikle genç şairler için yazdıklarında mümkün olduğunca yüreklendirici bir eleştirimen olan Akın, beğenmediği dizeleri unutmayı tercih eder.

Bu yapıcı tutum, sertleşmeyen üslup, ılımlı, olumlu ve umutlu ton hem Gülten Akın'ın şiirinde hem de bir toplumsal cinsiyet yansıması olarak hayatın her alanında kadınlıkla ve annelikle özdeşleştirilir. Pekiyi, şiirleri ayrı bir çalışma konusu olarak kenarda tutulduğunda, Gülten Akın'ın eleştirimenliğinde bir kadın sesi duyulur mu? Bu soruyu sormak önemli zira kendisi çoğunlukla *inceliklerin şairi* olarak anılır ve bu incelikler çokça onun kadınlığı ile açıklanır.[†] “Kadın

[†] Gülten Akın'ın şiirlerindeki inceliklerin kadınlık ve annelik ile bağdaştırıldığı çalışmalar için bkz.

https://www.academia.edu/13390449/Gülten_Akın'ın_Şiirlerinde_Kadın_ve_Kadın_Algısı.

Alp, R. (2007). Gülten Akın Şiirlerinde Kadın Duyarlığı. Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara.

Yılmaz, A. (2012). Geçmişten Günümüze Kadın Şairlerin Konumuna Genel Bir Bakış, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423865142.pdf>

duyarlığı”nın betimlenmesinde kültürel etkilerin, ataerkil normların ve toplumsal yaşamda kadınlara dayatılan yükümlülüklerin, şairlerin bireysel ve toplumsal kimlikleri üzerindeki rolü ve ataerkil toplumsal yapıda ürün veren kadın edebiyatçıların çalışmalarının incelenmesinde hangi kuramsal yaklaşım temel alınır alınmaz, ‘kadın olmanın’ ve ataerkil değerlerin kadın yazınında etkili olduğu göz ardı edilmemelidir” (Alp, 2007: 19). Yaygın şekilde kabul edildiği gibi daha hafif yahut iyimser ve yumuşak bir üslup kadınlıkla bağdaştırılmaktadır; bu bakımdan Akın’ın eleştirileri gerçekten bu kalıba uyar zira onun eleştirileri sert ve keskin olmaktan öte yumuşak, yapıcı ve iyimserdir. Bu bakımdan bahsi geçen eleştiri yazıları, herhangi bir edebiyat kuramına kesin olarak bağlanamayan, deneme ve sohbet türleri ile iç içe geçmiş, eleştirmenin serbest bir üslupla sesini duyurduğu metinler olarak anılabilir. Eleştirmenin kendini bir kuramın mutlak uygulayıcısı olmakla sınırlandırmayan *serbest* tutumu metinlere görece yumuşak ve incelikli bir ton da kazandırır. Ancak bu metinlerdeki *yumuşak ve incelikli* tonu, toplumsal cinsiyet rolleri ile sınırlandırmak değil bağlı bulunan dünya görüşü ve sanat anlayışı ile belirlenen eleştiri metodu aracılığı ile açıklamak tutarlı sonuçların üretilmesine katkı sağlar. Argunşah, (2002) “[...k]adın yazarların eserlerinde kendi cinsiyetlerine özgü duygu dünyasının hassas örgülerinin, ince duyarlıklarının görüntülerin[den]” hareketle gelişen edebiyatı kadın edebiyatı olarak adlandırmak yerine “[...b]una şimdilik “edebiyatta kadın duyarlığı” deme[nin] daha doğru ve ihtiyatlı bir yaklaşım olaca[ğımı]” (13) söyler. Argunşah’ın bahsettiği bu duyarlılığa *kadın sesini* daima duyuran Gülten Akın’ı dâhil etmek kaçınılmazdır. Bu bakımdan Gülten Akın’ın yalnız şiirlerinde değil eleştirilerinde de sahip olduğu *kadın* sesi ve duyarlılığının, bu duyarlılık tarafından belirlenen üslubun eleştiri tarihine katkısı da yadsınmaz.

Toplumcu Gerçekçi Bir Eleştirmen Olarak Gülten Akın

Gülten Akın, daha önce de belirtildiği ve kendisinin defalarca dillendirdiği gibi, sanat eserinin toplumcu olmasından yanadır. Çok basit bir genelleme ile onun sanat eseri hakkında söyledikleri şöyle özetlenebilir: Sanat özü itibarıyla toplumcu olmalı ve halk ile sanat iletişim hâlinde olmalıdır. Bunun yanında şiiri bilinçle, “usla başkaldırma” (Akın, 2001: 119) olarak niteler. Ona göre şiir yaşamdan çıktığına göre, her şair şiire benle başlamış olsa bile toplumla kuşatılmış kimlikler toplumdaki yalıtılmış ürünler veremez. Gülten Akın’ın sanatın ve dar anlamda şiirin ne olduğu ile ilgili fikirleri önemlidir çünkü bu fikirler onun aynı zamanda eleştirilerinin de dayanaklarını oluşturur. Bu kaynakları takip etmenin iki yolu vardır; birincisi bu konuda yazdıklarıdır ki bu yazılar bu incelemeye de konu olan iki kitapta toplanmıştır, ikincisi ise bu fikirlerin uygulaması olarak değerlendirilebilecek şiirleri yani sanatsal/estetik üretimleridir. Şiir başlı başına ayrı bir inceleme konusu olduğundan sanat görüşü ile şiirlerin tutarlılıkları bizi eleştirmen kimliğinin aydınlatılmasının ötesinde bir araştırmaya götürür. Bu sebeple Gülten Akın’ın görüşlerini dile getirdiği kaynakları eleştirileri ile sınırlı tutmakta fayda vardır. “Bu dünyada bir iş yapan kişi yaptığı iş ne olursa olsun, onun hesabını da yapabilmelidir. Yani bilinçle yapmalıdır her ne yaparsa. Şiir, sanat, kültür üzerine yazılarımı bu bağlamda değerlendirmenizi diliyorum. (Akın, 2001: 147)” diyen Akın, tüm bu eleştirilerinde yalnız dönemini ve metinlerde adı geçen şairleri, şiirleri değil kendi sanatını ve eleştirmenliğini de tenkit eder. Gülten Akın, toplumcu şiirden yana olduğunu bildirmekle beraber estetik bir bütün olarak şiirin değerini teslim etme noktasında bunun bir şart olmadığını söyler. “Genel olarak sanatçı, özel olarak ozan yaşamı yeniden düzenleme gereği duyar. O yüzden şiir ne türde yazılmış olursa olsun bir başkaldırıştır. Usula karşı çıkmıştır.” (119) diyen Akın (2001), bireysel veya toplumsal temalara dayanıp dayanmadığına bakmaksızın her şiiri bilinçle gerçekleştirilen bir

Yılmaz, E. (2016). Yalnızlık Ve Kadın Bağlamında Gülten Akın’ın Şiirleri. Mecmua. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mecmua/article/view/5000191220/5000177006>
<http://www.milliyet.com.tr/-incelikler-in-sairi-gulden-akin-kitap-1027087/>

başkaldırı olarak görür. Gülten Akın'ın (2001)“Halktan biri, onun bir parçası olmadıkça ozan eksiktir”(154) sözü, ozanın şiiri mutlaka halk kaynakları üzerine toplumcu bir öze yaslanarak kurması gerektiği anlamına gelmez. O, toplumculuğu tercih eder fakat bu toplumculuk daha ziyade bir bilinçlenme ve içerik tercihinin karşılığı zira şiirin de aklî bir karşı çıkış olmasını savunurken buna en yakın tematik özün toplumculukta bulunabileceğini savlar.

İkinci Yeni'ye ve Çağdaşlarına Dair Eleştiriler

“Şiir, insanla insan, insanla dünya arasındakiini seçerek bir başka düzleme aktarır ve yeniden kurar. Bir özel dil olmakla birlikte şiir bir iletişim aracıdır. Nesnel dayanağı olan coşkulu bir söylemdir. Kimi kez doğru giden bir oktur. Yeniden düzenlenmesi gereken yaşama, dünyaya usla karşı çıkıştır. Başkaldırıdır (Akın, 2001: 124).” Sanat hayatı boyunca eleştirmen kimliğinden çok şair kimliği ile anılan Gülten Akın için asıl olan şiirin kendisidir. Bu bakımdan “Bir akımın içinde olsun, dışında gelişsin, her ustalığa saygılıyız. Bu bağlamda, Divan ozanlarını da, Ahmet Haşim'i de, Dıranas'ın kimi şiirlerini de yadsımayız” (Akın, 2001: 172) ifadesi, eleştirilerini aydınlatan sanat algısını gayet kuşatıcı şekilde dillendirir.

Akın şiirde toplumcu tutumu şart kabul etmese de bir ideolojiye bağlanmayan sanat mahsullerinin bir açısızlık ve karmaşa tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu düşünür. “Bir ideolojik temelden, onun beslediği bir bakış açısından yoksunluğun, genelde insan, özelde sanatçı kişiliğinde yansıması olan boğuntu bizden önce de Batı'da ürünlerini vermişti” (25) diyen Akın (2001), edebiyat tarihçilerinin kendisini dâhil ettiği ve bir yandan daima dirsek temasında olduğu İkinci Yeni topluluğunu oluşturan bazı şairleri şu sözlerle eleştirir: “Ülkemizde, İkinci Yeni dediğimiz dönemin kimi ozanını bugün artık hiç anımsamadığımız bir yığın saçmaya iten, bu açısızlıktır” (25).

İkinci Yeni şiir akımı içinde yeri olan bir ozan olarak akımla ilgili fikirleri sorulduğunda şu yanıtı verir: “İkinci Yeni, biçimsel bir arayıştı. Şiirimizin anlatım olanaklarını geliştirdiği yadsınmaz. "Bir akımdı" dersek, siyasal kısıtlılığın zorladığı, Batı'ya öykünmenin beslediği bir kaçış akımıydı da demeliyiz” (Akın, 2001: 144).

Görüldüğü üzere Akın, şiirin estetik anlamda değerlendirilmesinde toplumcu nitelik taşımasını şart kabul etmese de şiiri bir dönüşüm vasıtası kabul eder. Dönüşüm vasıtası olarak kabul ettiği şiir toplumsal dinamizme kaynaklık etmelidir. Usa dayanması gerektiği defalarca vurgulanan şiir ancak böylelikle başkaldırı işlevini tamamlayacaktır. Demek o ki bir iletişim aracı olduğu ifade edilen şiirin buradaki görevi toplum ile öngörülen dinamizm arasında bir bağ kurmaktır. Berna Moran (1994), toplumcu görüşle ilgili kabaca üç görüş sıralar:

- 1) Her toplumcu eser ve ancak toplumcu eserler iyidir.
- 2) Her iyi eser toplumdur, ama her toplumcu eser iyi değildir.
- 3) Bazı toplumcu eserler iyidir (89).

Buna göre Gülten Akın, Moran'ın ayırımında yer alan görüşlerin deyim yerindeyse çizgileri yumuşatılmış ya da sentezlenmiş halini sunar. Sanatın, toplumsal gerçekliği yansıtmaya gerektiğini savunan “[s]osyalist gerçeklik öğretisinin doğal olarak Marx ile Engels'ten geldiği iddia edilebilir...” (Eagleton, 2015: 59) ancak sosyalist realizm veya Türk edebiyatında daha sık anıldığı ad ile toplumcu gerçekçilik tam anlamıyla Marksizm'in uygulama alanı olan bir anlayışı ifade etmez.

Bu bakımdan Gülten Akın'ın şiirini Marksist sanatın yansıtıcı örnekleri olarak kabul etmek onun şiirlerine bakışı sınırlandıracaktır. Aynı şekilde onun eleştirileri de Marksist kuram üzerine şekillenmiş oldukları gerçeği ile sınırlandırılmayacak metinlerdir. Çünkü Akın, Marksist eleştiriye göre daha yerli bir sosyalist gerçekçilik ile sanat olayına bakar. “Türkiye’de solcu söylem, resmi ideolojinin kendisini büyük ölçüde özümlemesine izin vermiş, halkçılık/köycülük ideolojisini

benimsemiştir (Oktay, 2008: 38). Cumhuriyet, Atatürk, Anadolu, Türkiye gibi anahtar kelimeler bağlamında ve ayrı bir çalışma olarak genişletilebilecek bu tutumu Gülten Akın'ın hem toplumcu şiirinin hem de eleştiri yazılarının teorik zemini olarak kabul etmek gerekir. Bu sebeple Gülten Akın'ın eleştirilerinin kadın duyarlılığı/inceliği/sesi kadar mühim diğer özelliği olan sosyalist gerçekçi temeli ve bu temelin kapsamı dikkate alınmalıdır.

Akın'ın sanatın ve daha dar anlamda şiirin ne olduğuna dair fikirleri kuşkusuz onun eleştirilerinin de dayanak noktasıdır. Bu bakımdan denilebilir ki bir eleştirmen olarak Akın, şiirin mutlaka toplumcu bir düzlemde kurulmasını şart görmez fakat bir ideolojiye yaslanan şiiri bakış açısı geliştirmiş bir şairin ürünü olarak okur. Bu adlandırma elbette ideolojinin sözcülüğünü yapmak olarak değerlendirilemez zira Gülten Akın'ın has şiiri propaganda şiirinden ayırmaması söz konusu değildir. O, ideolojik temeli daha ziyade toplumcu olmaya elveren bir perspektif olarak yorumlar ve tercihinin bu olduğunu belirtir. Yani onun için esas olan şairin toplumcu veya bireyci bir bakış açısı oluşturmuş olmasıdır zira bilinci ve usu şiirin dışına itince ortada kalanın, bir parçası eksik bir estetik ürün olacağını düşünür. Bu fikirleri aynen eleştirmen için de geçerlidir bu da onu sığ sözler söyleyen, beğenim-beğenmedim gibi şahsi ve dayanaksız yargıların yorumlanamazlığından kurtaran bir derinlik sağlar: “Yazar dedik, ozan dedik. Ya eleştirmen? Sözlerimiz elbette onun için de söylenmiş olmaktadır. Sanatçı için bakış açısı ne denli gerekliyse, eleştirmen için de o denli gereklidir. Ürün üstüne yargılarını salan bir köşe yazarı için de. Bir okur için de” (Akın, 2001: 24).

Eleştiride Ölçüt Üzerine

Gülten Akın, eleştirinin ölçüt sorununu da kendi içinde tutarlı biçimde çözer. Buna göre Akın'ın şiir eleştirisi yaparken yaslanacağı ölçütlerden birinin ve belki en önemlisinin bakış açısının yaslanacağı bir ideolojik zeminin varlığı olduğu söylenebilir. Diğer ölçütler de sırasıyla usa/bilince yaslanma ve içtenliktir. Bu bakımdan sözgelimi İkinci Yeni şairleri arasında şiirlerinde toplumcu bir sesin zaman zaman duyulduğu ve şiirinin kuvvetli yanlarından birini bu sesin oluşturduğu dile getirilen Cemal Süreya için Gülten Akın, “mısraların arasına hürük, barış, yoksulluk, enflasyon, burjuva ahlakı, kıtlık, kırım, başkaldırma gibi sözler serpiştirmiş. İğreti duruyor çokluk. Bu iğretiliği alayla gidemeye çalışsa da” (Akın, 2016: 89) der. Fakat yine de şairle ilgili esas eleştirisini, “kendisine özgü biçimini ve özünü ortaya koymak” (Akın, 2016: 88) şeklinde özetlediğini belirtmek gerekir. Akın'a göre bakış açısı hayatın bir karmaşa olarak görülüp yansıtılmasını önler; ayıklanıp estetik alanda yeniden üretilmesini sağlar.

Gülten Akın şiirlerinde de eleştirilerinde de toplumcu bir özü aradığını defalarca dile getirir. Akın, sanatın diriminin işlev olduğunu, o yüzden toplumcu sanatın, dirimi özünde en çok taşıyan sanat olduğunu söyler (Akın, 2001: 13). Öte yandan onun bu toplumcu tutumu eleştirmenliğinin temelini de oluşturur. Çünkü ona göre toplumcu sanatçı durmadan eleştiren biridir. Ama bununla yetinmez. Hayatın değiştirilebilir olduğunu da bir çekirdek gibi özüne yerleştirir ve geleceğe aktarır.

“[...İ]yi okur ve eleştirmen, bir serüvenin eline geçmiş ürününden, sondan başa doğru bütün işlemleri sıraya koyarak şairin dünyayı doldurduğu ve gözlediği çıkış yerine varandır. Burada şiir yazmanın ve okumanın yalnızca bir duyarlık işi olmadığını, çok deneyli, uzun bir eğitim işi olduğunu da söylemiş oluyorum” (Akın, 2001: 21).

Yapıcı, Tutarlı ve İncelikli Bir Eleştirmen

Genel anlamda yapıcı bir eleştirmen olan Gülten Akın'ın eleştirileri de çoğunlukla okuduğu bir eserle, bir edebi ürünle ilgili fikirleri samimiyetle paylaştığı, söyleşi üslubuna yakın metinlerdir. Bu üslup onun sert bir eleştirmen kimliği ile değil –tıpkı şairliği gibi- incelikli bir eleştirmen olarak anılmasına sebep olur. Öte yandan Akın'ın olumlu eleştirileri olumsuz eleştirilerinden daha fazladır ve olumsuz tüm eleştirilerinin kendi sanat anlayışı çerçevesinde geliştirdiği bir ölçütler bütününe

uyduğu görülür. Bu bakımdan Akın'ın, yazarda, şairde ve eleştirmende aradığı bakış açısı sorununu kesinlikle çözdüğü de görülür yani kendisi yapıcı ve iyimser olmanın yanında tutarlı bir eleştirmendir. Onun bu iyicil tutumu, bir yandan yaşamının tümünü ve sanatını şekillendiren inceliklerin yansımaları olarak değerlendirilebilir; diğer yandan “Bu bir kadın sesi midir yoksa esas ses zaten bu mudur?” sorusunu akla getirir. Buradan hareketle “Eleştirinin esas sesi zannedilen sertlik, erkeklik ve güç imgelerinin bağdaştırılmasından doğmuş bir yanılsama olabilir mi?” sorusunu sormak ve buna pekâlâ olabilir yanıtını vermek de gerekir.

Kadın Eleştirmen-Erkek Eleştirmen

Akın'ın kaleme aldığı eleştirilerde belli bir metodun ya da ideolojinin kesin kurallara bağlı olarak metne uygulandığı söylenemez. Ancak daha önce de belirtildiği gibi arka planda toplumcu bir tutumun varlığı söz konusudur. Gülten Akın eleştirilerini daha çok şiir üzerine inşa eder. Şiir eleştirilerinin merkezinde de dil vardır. Akın (2001) “Şiir kendini oluştururken, konuşulan, kullanılan genel dilin içinden seçilmiş sözcüklerle ilerlese de oluşturduğu dil özel bir dildir” (117) derken şiir dili hassasiyetini de açıklamış olur. Onun bir şiire eleştirel bir bakış getirirken odaklanacağı ilk şey şiirin dilidir. Öte yandan Gülten Akın'ın bakış açısı devreye girer ve bu kez eleştirinin ikinci aşamasına, şiirin içeriğine ve yaşamla bağına yoğunlaşır. Ona göre şiir yaşamdan çıkar. Bu bağlamda “Bu yaşam kişisel yaşamdır diyemiyorum. Çünkü toplumla kuşatılmış kişiliklerimizin, toplumdan yalıtılmış ürünler vereceğine inanmıyorum” (Akın, 2001: 65) der. Bu sebeple ona göre, bütün iyi ozanlar şiire benle başlamış olsalar da eleştirilerini yoğunlaştırdığı İkinci Yeni'nin çıkmazı halkla şiirin iletişiminin tümüyle kopmasıdır. Bu şiir eleştirileri de en fazla kendi çağdaşı ve arkadaşları olan ozanların eserlerine yöneliktir. Ancak okunabilecek en yapıcı ve incelikli eleştirmenlerden biri olan Akın'ın bu arkadaşlık bağlarından hareketle bir övgü dili geliştirmediği de rahatlıkla görülür. Eleştirilerinde sanatın işlevinden halk edebiyatına kadar geniş bir yelpazeye yönelen Akın, şiir eleştirilerinde daha çok İkinci Yeni ve İkinci Yeni içerisinde de en fazla “ozanlığının değeri kadar zekâsının düzeyiyle de övebileceğimiz bir ozanımız” (Akın, 2016: 79) diye tanımladığı Cemal Süreya'ya odaklanır. Yazdıklarından anlaşılana o ki Akın, İkinci Yeni şairleri arasında en fazla onu beğenir. Bunun sonucunda onun İkinci Yeni eleştirilerinde mihenk taşı da Cemal Süreya olur. Öyle ki, İkinci Yeni'nin 1958'de ilk kitap olmanın özelliklerini taşımayarak çıkan *Üvercinka* ile bir bayrak diktiğini söyler (Akın, 2016: 88). Akın'ın şiir eleştirisinde yoğunlaştığı temel ölçütler düşünüldüğünde Cemal Süreya'nın şiirini beğenmesinin sebepleri de anlaşılır görünür. Gülten Akın, yukarıda da belirtildiği üzere dili temel ölçüt kabul eder. Bu bakımdan Cemal Süreya'nın kurduğu özgün şiir dili ve dil hassasiyeti Akın'ı etkiler. İkinci olarak Akın şiirin bilinçle olan bağına çok önemser; şiirin usla karşı çıkış olduğunu söyler ve bu bakımdan Cemal Süreya'nın zekâsının şiirlerine yansıyan taraflarını ayrıca önemser. Onun İkinci Yeni ve Cemal Süreya ile ilgili en temel eleştirisi şiirin iletişim aracı olmaktan çıkması yani halkla şiirin iletişiminin kesilmesi üzerinedir. Daha açık bir deyişle Akın, şiirin toplumcu bir mesaj taşıması gerektiğini söylese de toplumsal bir öze oturmayan, bu özün biçimlendirdiği bir bakış açısı ile yazılmayan şiirleri bir yanından muhakkak eksik bulur. Pek çok eleştirmen Cemal Süreya'ya İkinci Yeni'de toplumcu sesi olan bir şair sıfatı atfeder. Oysa özgün bir bakış açısının sahibi olan Akın pek beğendiğini belli ettiği Cemal Süreya şiirini en çok bu toplumcu dizeler-içerikler sebebiyle eleştirir. Akın'a göre Cemal Süreya'nın şiirinde pek çoklarının nazarında toplumcu yan ve toplumsal bir arka plan kurmada kullanılan sözler iğreti durur. İkinci Yeninin, toplumculuğu ile *farklı* sayılan ozanına *farklı* bir bakıştır bu. Çünkü Gülten Akın, toplumcu özü bir bakış açısının belirlemesinden ve yine toplumcu özün ifadesi olan dizelerin bu bakış açısının izinden gitmesinden yanadır. Bu bağlamda aslında eleştirisinin temelinde bakış açısı farklılığı yatar. “İçlenmek zanaatını bilen her ozan gibi tedirgindir Cemal Süreya. Hem toplar duygularını ozanca, hem erkekçe dağıtır, alaya bulaştırır. Korkar duygululuktan. Düşünmek zanaatında da ustadır amma toplumcu şiire küçük küçük çengeller atmaktan öteye gitmez” (Akın, 2016: 90). Ancak şiiri bilen ve yapıcı bir eleştirmen olan Akın, hiçbir eleştirel metninde esas şiir

Turkish Studies

tanımı yapmaya çalışmadığı gibi bu tanımın dışında kalanları şiir olmamakla suçlamaz. Bu tutum ve yapıcı çaba onun eleştirmenliğinin başlıca iki vasfıdır. Gülten Akın'ın eleştirilerinin söyleşi havasında okunan metinler olmasının temelinde bu hoşgörülü eleştirel bakışın ve yapıcı olma niyetinin belirlediği biçem etkilidir. Metin eleştirisinde esas aldığı bakış açısı, eleştirilerinde bizzat kendisi tarafından başarıyla uygulanmıştır.

Gülten Akın'ın çağdaşları arasından en çok üzerinde durduğu ismin Cemal Süreya olması belki her ikisini de birleştiren bir nokta olarak serbest üslupla kaleme aldıkları eleştirilerinden geçer. Akın, deneme ve söyleşi ile iç içe geçen serbest bir eleştirel üslubu benimsediği bu metinlerde Cemal Süreya'ya göre daha yapıcı ve yumuşaktır. Pek çoklarının *kadın sesi* olarak normalleştirdikleri tutum aslında bu üslup farkıdır. Burada Cemal Süreya'yı fazla eril olmakla ve eleştirinin dilini sertleştirmekle suçlamak da haksızlık olur bilakis haklarında yapılan yorumların toplumsal cinsiyet kalıplarından kaynaklanan bakış açıları ile şekillendirildiğini fakat her iki sanatkâr-eleştirmenin de kendilerine bir eleştiri üslubu kurarken bu rolden zannedildiği kadar etkilenmediğini söylemek gerekir. Bu bakımdan bir kadın eleştirmen olarak Akın'ın farkı, dili ve üslubuna yüklenen kadınsılıktan ötede eleştiri ve şiiri mesele edinen bir kadın olarak erkekleştirilmiş edebiyat ve sanat dünyasına katkılarında ve bu dünyaya dâhil olacak mücadeleyi vermesinden kaynaklanır. Virginia Woolf'un *Kendine Ait Bir Oda*'sından beri dile getirilen ve Feminist eleştirinin de kabul ettiği düşünceye göre kadın yazar/sanatkâr/eleştirmenin erkek egemen bir edebiyat dünyasında kendini var etmesi daha güçtür çünkü erkek eleştirmenin veya şairin uğraşmadığı kimlik ve kendini ispat sorunları ile uğraşmak zorundadır. Bu bağlamda en sık başvurulan örnek bu dünyada kendini var edene kadar George Sand adını kullanan Aurore Armandine Lucile Dupin'dir. Bu iddiayı Türk edebiyatı tarihinden örneklerle de desteklemek için Fatma Aliye Hanım'ın ilk eserlerinde adını ve cinsiyetini yansıtan bir imza kullanamamasını, Nihal Yeğinobalı'nın telif eserlerini hayali bir erkek adıyla ve sözde çeviri metinler olarak yayımlamasını anımsamak yeterli olacaktır. İlâveten, sanatkârın kadın oluşuna vurgu yapmak dahi aslında insan-erkek özdeşiminden hareketle yazarın/şairin/sanatkârın erkek kabul edildiğini gösterir. Kadının edebiyat dünyasının dışında bırakıldığına dair fikri Gülten Akın da "Kadın, gelişmekte olan bir ülkede, dar geliri ile yaşamaya çalışan ama durmadan yeni şeylere, çiçeklere, televizyonlara, müzik setlerine özendirilen yurttaş olmalı" (Akın, 2016: 161) sözleriyle destekler. Bu sözler, kadına biçilen roller ve bu rollerin sınırlandırdığı mekânı yeterince iyi özetlemektedir. Akın bu dünyanın dışına çıkan ve bu dünyanın dışına çıktığı için kadınlığı vurgulanan bir sanatkâr ya da eleştirmendir bir yandan da. Dikkat çeken bir başka nokta Gülten Akın'ın bir feminist olarak değil sosyalist gerçekçiliğe bağlı bir sanatkâr ve eleştirmen olarak kadının edebiyat dünyasındaki konumuna eğiliyor olmasıdır.

Gülten Akın'ın eleştirilerinin çoğunlukla şiir üzerine olduğu birkaç kez yinelenmiştir. Örneklerde de görüldüğü üzere bu eleştirilerde ağırlık İkinci Yeni şiirinde ve şairlerindedir. Ancak Akın'ın eleştirileri elbette bunlarla sınırlı değildir ve sanatın işlevinden son dönem Türk şiirine kadar uzanır.

Şiirin Son Dönemine Dair

Gülten Akın özellikle 60'lardan sonra yaşanan toplumsal dönüşümün ve demokratikleşme çabalarının şiire yansımalarının kaçınılmaz olduğunu düşünür. Denilebilir ki şiire son dönemde katılan bu toplumsal çeşni, toplumcu bir özü savunduğu zaten bilinen Akın'ın bu şiirlere daha olumlu bir gözle bakması sonucunu da beraberinde getirmiştir. Genel olarak 60 sonrası şiirden daha umutludur. Öte yandan, toplumcu olmayan kanadı da içtenliği bakımından beğenir. "Şiirlerdeki yakınlık, ince eğlenti belki Orhan Veli'den beri var ama sonrakiler bu yalnızlığın ardını oya oya derinleştirdiler. Bir Ülkü Tamer, bir Sunay Akın çıktı. Şiiri yalın, çocuksu anlatımlar içinde, doğadaki, insan duygularındaki lirizmle büyüyen. Kıvrak, keyifli. Bir o kadar da içli. Barış'ın (Bıçakçı) şiirleri bana ondan öncekilerin güzelliklerini de ansıyor" (177) diyen Akın (2016) yaşadığı döneme dair genel

Turkish Studies

eleştirilerini ise şu sözler ile özetler: “Benim ‘çağdaşlık’tan ne anladığımı bir yana bırakıp, herkesin ‘muhalif’ anlayış olarak koşullandığı çağdaş ya da modern Türk şiiri, bu şiirin bölmeleri, gözleri üstüne konuşmamı mı istiyorsunuz? Sizin deyiminizle "şu ya da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiir... nasıl YÜRÜTÜLÜYORSA, bu çağdaşlık, modernlik anlayışları da öyle yürütülüyor. Ülkemizde "muhalif" gibi görünse de, kültür yaşamımızın egemeni bir görüş, kurmaca bir sanatın, şiirin üretimini zorladığı gibi, ona dayanak söylemi de üretiyor. Öyle üretiyor ki, kimse ağzını açıp ‘Nedir bunun temeli?’ demiyor. ‘Muhalif görünmek, muhalif yanda görünmek herkese yetiyor’” (Akın, 2001: 170).

Gülten Akın 1971 yılından sonrasını ise kendisi ile yapılan bir söyleşide, eleştirilerinin ve sanatının temelini oluşturan toplumcu tutumu ile ve şiiri bir sürecin ürünü olarak gören bir bilinçle şu sözcüklerle değerlendirir: “(...) Şiirin süreci, buğdayın yetme süreci, toplumun değişme süreci. Bunlar hep birbirine benzer. Ürün gerçekleşince, kaynağına döner, halka halkın yaşamına. İşte, halkla bütünleşmek budur.

1971 sonrası şiirimiz, her zamankinden daha çok bu çabanın içindedir. Öyle olması da gerekir. Ülkemiz, siyasal yaşamında demokratikleşme sürecine girme sancılarındadır. Halk kendi kendini yönetebileceğine inanmıştır. Bunun yolları, 1960'tan sonraki açılımla kuramsal olarak da öğrenilmeye girişilmiştir. 1971 provası da, onun bugüne dek süren uzantıları da başarısızdır. Kan, yaş, zulüm geciktirir ama kesmez. Bütün bu olanlar şiiri etkilemesin, olacak şey mi? Şiir, bir ozanın dediği gibi, acıyla da olgunlaşır. Halk içinde devinme hızı artar. Bu günler, o günler” (Akın, 2001: 154).

Son olarak şiirin okunması-okunmaması sorununu şair, okur ve yayınevi bağlamında ele alan Akın, şiirin az okunmasının temelinde yayınevlerinin tavrını, okurun şiir okuma zahmetine her zaman katlanamadığını belirtir ama yine de bu kısır döngüyü kırma görevini, “Yaşamıyla, düşüncesiyle halktansa, onu iyi biliyor, tanıyor, folklorunu, geleneğini biliyorsa, dilini, dil yapısını iyi seçebiliyorsa aşır gitmeye hazırdır. Ama kaçır?” (Akın, 2001: 156) diyerek şaire biçer. Bu görüşü de dolaylı bir eleştiri olarak okumak mümkündür.

Sonuç

Gülten Akın, edebiyat dünyasının en erkek egemen alanı kabul edilen[‡] şiir sahasında kendini var etmiş ve ispatlamış bir kadın şair ya da Hilmi Yavuz’un deyişi ile şair kadındır. Bu bağlamda şiirlerinin yaslandığı incelikler, annelik halleri, kadınca duyarlıklar defalarca incelenmiş, irdelenmiştir. Benzer bir kadın duyarlığın, tonun, sesin eleştirilerinde de mevcut olduğu düşünülen Akın’ın özellikle yapıcı bir tutumla iyimser, yüreklendirici ve umutlu olmasına çalıştığını söylediği bir bakışla kaleme aldığı eleştiriler de Türk edebiyatında özgün bir yer edinmesinde pay sahibidir. Bu eleştiriler aynı zamanda sert ve kesin kurallar dairesinde şekillenen erkek egemen eleştirinin kırılmasında da etkili olmuştur. Bu bakımdan Türk eleştiri tarihine katkıları da yadsınamaz.

Gülten Akın, eleştirilerinde çoğunlukla yaşadığı çağa ve tür olarak da şiire yönelir. Akın’ın başta genç şairlere yönelttiği metinleri olmak üzere hemen tüm eleştirilerinde yapıcı bir tutum sergileme çabası ve bu çabanın ardında yaslandığı iyimserlik dikkat çekicidir. Öte yandan Gülten Akın, sert bir üslup yerine amacına yakışan daha yumuşak bir üslup kullanır ki bu seçimler çoğunlukla onun kadın olması ile açıklanır. Ancak bu vurgu yapılırken gözden kaçırılan taraf eleştirinin doğallaştırılan yönünün erkekliğidir zira eleştirinin asıl tonunun Gülten Akın’ın üslubu olmamasını gerektiren bir tanımlama da mevcut değildir. Gülten Akın’ın eleştirilerinin en önemli

[‡] Söz konusu kabul ile ilgili güncel ve ayrıntılı bir soruşturma için bkz. Aydın, M. B., Başer, G. (2017).). “Biyolojik Cinsiyetin Ötesinde Kadın Olarak Yazmak Edebiyatın Neresinde Duruyor? (Soruşturma).” Varlık Dergisi, 11112749 2017/03-1314.

özellikleri arasında sosyalist gerçekçi edebiyat anlayışına yaslanmaları da sayılmalıdır zira şiirlerini dayandırdığı bu anlayış onun eleştirilerinin ölçütlerini de belirler. Gülten Akın'a göre şiir, bir estetik bütün olarak hangi temayı işlerse işlesin güzel olabilir ancak gerçek bir şiir halka yaslanmalı, halkın sorunlarına kayıtsız kalmamalı, ideolojik bir temel üzerinde şekillenmelidir.

Gülten Akın'ın eleştirilerinin gösterdiği bir başka önemli husus edebiyat ve toplumsal cinsiyet çalışmalarına kaynaklık edecek niteliktedir. Eleştiride sertliğin ve olumsuz olanı vurgulama eğiliminin doğal karşılanmakta olduğu görülmektedir. Bu durum, Feminist eleştiri başta olmak üzere pek çok güncel yaklaşım tarafından eleştirilir zira bu sert erkek sesin edebiyatın doğal sesi olduğu sonucuna varılması doğru değildir. Bu varsayım kadın sanatkarı da kadın eleştirmeni de kadınlığı vurgulanmak zorunda bırakılan bir öteki konumuna indirir. Bu bağlamda Gülten Akın'ın şiirlerinde olduğu gibi eleştirilerinde de duyulan kadın sesinin şiir ve eleştiri dünyasının farklı bir rengi değil, hâkim söylem kabul edilen eril dilin alternatifi ile üretmenin mümkün olduğunu gösteren yeni bir söylem olduğu görülür. Gülten Akın'ın, bu alternatifi yaratırken, çoğunlukla karşılaşılandan farklı olarak Feminist eleştiriye değil ataerkil değerler sistemini iktisadi açıdan destekleyen kapitalist sisteme karşı çıkararak sosyalist gerçekçi bir dünya ve sanat görüşüne yaslanan yeni bir hâkim dili müjdelediği görülmektedir.

Gülten Akın'ın eleştirilerinin de kadın duyarlılığı/inceliği/sesi kadar mühim diğer özelliği olan sosyalist gerçekçi temeli ve bu temelin kapsamı dikkate alınmalıdır. Gülten Akın toplumcu gerçekçiliği bir tercih olarak vurgular, şiirden ziyade toplumcu gerçekçi şiir kavramının çerçevesini çizer ve bu çerçevenin dışındaki şiiri de yok saymaz sadece tercih etmediğini söyler. Bu bakımdan Gülten Akın hem çok sık karşılaşılan hâkim bakış açısının temsilcisi ve şaşmaz şekilde doğruyu savunan tarafta olmanın iddiasından sıyrılır hem de şiirlerini üzerine inşa ettiği ideolojik zemini eleştirilerinde de ölçütlerinin başına yerleştirerek tutarlı bir eleştirmen ve tutarlı bir sanatkar olduğunu ispatlar. Genel anlamda yapıcı bir eleştirmen olan Gülten Akın'ın eleştirileri de çoğunlukla okuduğu bir eserle, bir edebi ürünle ilgili fikirleri samimiyetle paylaştığı, söyleşi üslubuna yakın metinlerdir. Bu üslup onun sert bir eleştirmen kimliği ile değil –tıpkı şairliği gibi- incelikli bir eleştirmen olarak anılmasına sebep olur.

KAYNAKÇA:

- Akın, Gülten. (2001). *Şiiri Düzde Kuşatmak*. İstanbul: YKY.
- . (2016). *Şiir Üzerine Notlar*. İstanbul: YKY.
- Alp, Ruken. (2007). *Gülten Akın Şiirlerinde Kadın Duyarlılığı*. (Yayımlanmamış master tezi). Bilkent Üniversitesi/Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Argunşah, Hülya. (2002). *Bir Cumhuriyet Kadını: Şükûfe Nihal*. Ankara: Akçağ Yayınları,
- Aydın, Melike Belkıs. Başer, Gülce. (2017). Biyolojik Cinsiyetin Ötesinde Kadın Olarak Yazmak Edebiyatın Neresinde Duruyor? (Soruşturma). *Varlık*. 11112749 2017/03-1314.
- Eagleton, Terry. (2015). *Marksizm ve Edebiyat Eleştirisi*. Utku Özmakas (Çev.). İstanbul: İletişim.
- Humm, Maggie. (2003). *Feminist Edebiyat Eleştirisi*. Sebile Günoğlu (Çev.). İstanbul: Say.
- Millet, Kate. (1987). *Cinsel Politika*. Seçkin Selvi (Çev.). İstanbul: Payel.
- Moran, Berna. (1994). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim.
- Oktay, Ahmet. (2008). *Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları – Sosyalist Realizm Üzerine Bir Çalışma*. İstanbul: İthaki.

Yılmaz, Ayfer (2012). Geçmişten Günümüze Kadın Şairlerin Konumuna Genel Bir Bakış, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum.

<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423865142.pdf>

Yılmaz, Enser. (2016). Yalnızlık Ve Kadın Bağlamında Gülten Akın'ın Şiirleri. *Mecmua*.
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mecmua/article/view/5000191220/5000177006>

https://www.academia.edu/13390449/Gulden_Akin'_in_Siirlerinde_Kadin_ve_Kadin_Algisi

<http://www.milliyet.com.tr/-incelikler-in-sairi-gulden-akin-kitap-1027087/>

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Şen Sönmez, Ü. (2017). “Bir Kadın Eleştirmen: Gülten Akın / A Female Critic: Gülten Akın”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/5, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11417>, p. 405-416.